HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מסורת הש"ס

ג) ב"מ קיד: [כריתות ו:], ב) ר"ש ל' מ"ז, ג) [לעיל מז.], ד) יומא יח., ה) סנהדרין יח: [לעיל כ., ו) ר"י פי' לו מצה [לפנינו ולרבינו עמה לו בנים מי"ט כמה הרמב"ם ומתוך פרש"י משמע דגרם מ"מ כ' ים לו בניס ולא היה בנגרסתו מצה כלל], ז) [נקמן פח., ח) [במדבר יט], ט) [ועי' תוס' ב"ב נח. ד"ה ואין וכו' ד"ה בתולה: תוס' ר"ה ואין וכו' דיש חילוק בין אדם להאדם. עי' ירמיה לב כ' ושיטרחל ובמלם: בא"ד בסוף הדבור היינו בני אדם הראשון. עיין בתפא"י סימן ש"ז: ד"ה שנבעלה וכו' אלא מחייבי כריתות וכו'. עיין גיטין ד' פט ע"ש תד"ה בעולה ובמהרש"ל שם:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה כהן וכו' שומרת יבם שנפלה לפני כהן הדיוט: (ב) בא"ד תנן לה לעיל. ג"כ בפרק ג' דף כ:

מוסף רש"י

אינן מטמאין באהל. דגבי אהל כתיב אדם, אדם כי ימות בתוך אהל (ב"מ קיד:). ת"ל יקח אשה. כי אם בתולה מעמיו יקח אשה, ואפי' אשה קלה יקיים, הוא (לעיל נח.). תרקבא. מלי קלא, מרי וקב. דיינרי. זהובים (יונתא יח.). מרתא בת ביתוס. אלמנה לכהן גדול, היתה ויקידא יהושע בן גמלא ונתנה ממון ליעלי המלך ומינוה להיות כהן גדול (שם). קא פסיק ותני. אלמנה לכהן גדול, לא שנא מן האירוסין ולא שנא מן הנשואין. לא שנא מן הנשואין, מן הנשואין דהיינו מדתי לריעותא, אבל אלמנה היא ואיכא לאו אלמנה לא יקח, ועוד דבעולה היא ואיכא לאיסור עשה לגבייה, דכתיב אשה בבתוליה יקח ולא בעולה, ולאו הכי מכלל עשה עשה, ולא שנא נפלה לפנינו מן האירוסין ועודה בתולה, לריכא לאו אלמנה (לעיל כ.). בשלמא מן הנשואין עשה ולא תעשה הוא. איכא עשה ולא תעשה בתיקוף, בעולה יקח ולא בעולה, דהיינו עשה, אלמנה לא יקח כלי לאו (סנהדרין יח:). ואין עשה. יכמה יבא עשה. דיכמה יבא עליה (לעיל כ.). גזירה ביאה ראשונה. דמקיים בה עשה ומצי למימר, אטו ביאה שניה. דלא מצי למימר דהא מקיים בה עשה (לעיל כ.). כיון דאשונה בדיעבד לא הויא ביאה כלום. ג) נקיט דמתניתין וכברייתא סיי וכו' עד ואלו הן הנסרפין צריך מקודם, ולחרי מתילת הדיבור דלמא לקטיל מד מיבעיל. ד) נ"ב ומצי למימר דלא מקיים בה עשה דהא ליכא לאו דאלמנה לכהן גדול. ה) ר"ש ל' שהחכר בפ"ב (דף כ"ח). ו) ועי' תוס' ד"ה ואין וכו' ד"ה בתולה.

עין משפט נר מצוה

עו א ב מיי' פ"ג מהל' מחוסרי כיאת הלכה ג ופ"ח מהל' טומאת מת הלכה יג סמג לאוין רלה טוש"ע י"ד סימן שעב סעי' ג:

עז ג מיי' פי"ז מהל' מחוסרי כיאת הל' יג:

עח ד מיי' שם ופ"ח מהלכות הלכה י:

עט ה מיי' פ"ז מהל' מחוסרי כיאת הלכה יג:

פ ו מיי' פ"ו מהלכות יבום הלכה יח:

פא ז ח מיי' שם הלכ' י:

פב ט מיי' פט"ו מהלכות מחוסרי הלכה ז סמג עשין מט טוש"ע אה"ע סי' ו סעי' מ:

פג י מיי' פי"ח מהל' מחוסרי כיאת הלכה ג סמג לאוין קכ טוש"ע שם סי' ו סעי' מ:

תורה אור השלם

1. וְאִתָּן צְאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם אֲנִי אֱלֹהֵיכֶם נְאֻם אֲדֹנָי אֱלֹהִים: יחזקאל לד לא
2. וְנֶפֶשׁ אָדָם שִׁשָּׁה עָשָׂר אֶלֶף
במדבר לא מו
3. וַאֲנִי לֹא אַחוּשׁ עַל נִינְוֵה הָעִיר הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר יֶשׁ בָּהּ הַרְבֵּה מִשְּׁתֵּים עֶשְׂרֵה רִבּוֹ אָדָם אֲשֶׁר לֹא יָדַע בֵּין יְמִינוֹ לְשְׂמֹאלוֹ וּבְהֵמָה רַבָּה:
יונה ד יא
4. וְאַתֶּם חֲנוּ מִחוּץ לְמַחֲנֵה שְׁבֻעַת יָמִים כֹּל הֹרֵג נֶפֶשׁ וְכֹל נֹגֵעַ בֶּחָלָל תִּתְחַטְּאוּ בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי אַתֶּם וּשְׁבִיכֶם: במדבר לא יט
5. וַיֹּאמְרוּ אֶל מֹשֶׁה עַבְדֶיךָ נָשְׂאוּ אֶת רֹאשׁ אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר בְּיָדֵנוּ וְלֹא נִפְקַד מִמֶּנּוּ אִישׁ: במדבר לא מט
6. זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוּת בָּאֹהֶל כָּל הַבָּא אֶל הָאֹהֶל וְכָל אֲשֶׁר בָּאֹהֶל יִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים: במדבר יט יד
7. אֶלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְחַלָּלָה זָנָה אֶת אֵלֶּה לֹא יִקָּח כִּי אִם בְּתוּלָה מִעַמָּיו יִקַּח אִשָּׁה: ויקרא כא יד

תוספות ישנים

ואין העובדי כוכבים כו'. פרשתי בנ"ק בפרק שור שנגח (לח.): דלמא לקטיל מד מיבעיל, י"מ דל"ם מוכח מכאן דכל קטנה ממאנה על מתנה מדקתאמר מתאחטא דלמא לקטיל מד מיבעיל בעו"ג דעובדי כוכבים רוצה אבן נ' ונהיל' דלמקטנה אין הדבר מיוצב דקתאמר ממנע ומצא מי מעמיהו קרי ו"מ הוכיח מטוי מתוס טומאת מגע ומצא עוי"ל דאין רואין מכאן דלמא הכי מיבעיל דלמא לקטיל מד מיבעיל בעו"ג דעובדי כוכבים מייב מטומאה על החללים ומצא שנגעו בכולם ג) ואפי' אי ליכא אלא מד מיבעיל אטומו מתמתיה. בכתובות ב) (טו.) פי' דנפקא ליה מוהבא לו וקס עליו והקשיטו מנא ליה לר' שמעון דמפיק לדרשא מהתירא בפרק ואלו הן הנסרפין (דף ע"ט) (מגילה) ופרשתי שם ור"ת פסק לעיל כר"ח דאמר קברי גויים אין מטמאין בהאל דכל מקום שנהגו בכולם כמותו ובשב"ג פליג עליה כר"ש דאמר ב) מדורות עובדי כוכבים מטמאין בהאל מפני שקוברין שם בפליסה. ומפקכת בהלות (פ"ח מ"ט) נמי בשב"ג פליג עליה דקתאמר עיר עובדי כוכבים שהרכה עובדי כוכבים מטמאין בהאל מפני שקוברין שם בפליסה. ומפקכת בהלות שיש בה מטומאה שהותו נדיל היה מלא אחר הוא ד): ב) ואי"ת והא כבר תניא לעיל (כ.) מלמה כ"ג מוכלא ולא מתיימצא גבי מיטור מלוח ומיטור קדושה וי"ל דהכא עיקר ולעיל מניח משום כללא דמיל ותמי: ג) נ"ל שהחכר בפ"ב (דף כ"ח). ד) ועי' תוס' ב"ב נח. ה) ר"ש ל' מ"ז, ג) [לעיל נט.], ד) יומא יח., ה) סנהדרין יח: [לעיל כ., ו) ר"י פי' לו מצה [לפנינו ולרבינו עמה לו בנים מי"ט כמה הרמב"ם ומתוך פרש"י משמע דגרם מ"מ כ' ים לו בניס ולא היה בנגרסתו מצה כלל], ז) [נקמן פח., ח) [במדבר יט], ט) [ועי' תוס' ב"ב נח. ד"ה ואין וכו' דיש חילוק בין אדם להאדם. עי' ירמיה לב כ' ושיטרחל ובמלם: בא"ד בסוף הדבור היינו בני אדם הראשון. עיין בתפא"י סימן ש"ז: ד"ה שנבעלה וכו' אלא מחייבי כריתות וכו'. עיין גיטין ד' פט ע"ש תד"ה בעולה ובמהרש"ל שם:

גליון הש"ס

גמ' אתם קרוין אדם. עי' מתני' רפ"ג דנגעי' ובתו"ט שם לפי"ב: מתני' אידם את האלמנה. עי' לעיל דף כ ע"ב תד"ה מטו ביתה: גמ' קטיר קחזינא הכא. עיין ב"ב דף כ"ח ע"ב תד"ה זכור: תוס' ד"ה ואין וכו' דיש חילוק בין אדם להאדם. עי' ירמיה לב כ' ושיטרחל ובמלם: בא"ד בסוף הדבור היינו בני אדם הראשון. עיין בתפא"י סימן ש"ז: ד"ה שנבעלה וכו' אלא מחייבי כריתות וכו'. עיין גיטין ד' פט ע"ש תד"ה בעולה ובמהרש"ל שם:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה כהן וכו' שומרת יבם שנפלה לפני כהן הדיוט: (ב) בא"ד תנן לה לעיל. ג"כ בפרק ג' דף כ:

מוסף רש"י

אינן מטמאין באהל. דגבי אהל כתיב אדם, אדם כי ימות בתוך אהל (ב"מ קיד:). ת"ל יקח אשה. כי אם בתולה מעמיו יקח אשה, ואפי' אשה קלה יקיים, הוא (לעיל נח.). תרקבא. מלי קלא, מרי וקב. דיינרי. זהובים (יונתא יח.). מרתא בת ביתוס. אלמנה לכהן גדול, היתה ויקידא יהושע בן גמלא ונתנה ממון ליעלי המלך ומינוה להיות כהן גדול (שם). קא פסיק ותני. אלמנה לכהן גדול, לא שנא מן האירוסין ולא שנא מן הנשואין. לא שנא מן הנשואין, מן הנשואין דהיינו מדתי לריעותא, אבל אלמנה היא ואיכא לאו אלמנה לא יקח, ועוד דבעולה היא ואיכא לאיסור עשה לגבייה, דכתיב אשה בבתוליה יקח ולא בעולה, ולאו הכי מכלל עשה עשה, ולא שנא נפלה לפנינו מן האירוסין ועודה בתולה, לריכא לאו אלמנה (לעיל כ.). בשלמא מן הנשואין עשה ולא תעשה הוא. איכא עשה ולא תעשה בתיקוף, בעולה יקח ולא בעולה, דהיינו עשה, אלמנה לא יקח כלי לאו (סנהדרין יח:). ואין עשה. יכמה יבא עשה. דיכמה יבא עליה (לעיל כ.). גזירה ביאה ראשונה. דמקיים בה עשה ומצי למימר, אטו ביאה שניה. דלא מצי למימר דהא מקיים בה עשה (לעיל כ.). כיון דאשונה בדיעבד לא הויא ביאה כלום. ג) נקיט דמתניתין וכברייתא סיי וכו' עד ואלו הן הנסרפין צריך מקודם, ולחרי מתילת הדיבור דלמא לקטיל מד מיבעיל. ד) נ"ב ומצי למימר דלא מקיים בה עשה דהא ליכא לאו דאלמנה לכהן גדול. ה) ר"ש ל' שהחכר בפ"ב (דף כ"ח). ו) ועי' תוס' ד"ה ואין וכו' ד"ה בתולה: תוס' ר